

Ενότητα 7^η : Η λύση του γόρδιου δεσμού (σελ. 52- 59)

Επανάληψη για διαγώνισμα β τετραμήνου:

1. Κείμενο: Όταν ο Αλέξανδρος έφτασε στο Γόρδιο, τον κατέλαβε πόθος (επιθυμία) να δει την άμαξα του Γορδίου και τον δεσμό του ζυγού της άμαξας. Και μεταξύ άλλων, και αυτό λεγόταν για την άμαξα, ότι όποιος δηλαδή λύσει το δεσμό του ζυγού της άμαξας, αυτός ήταν ορισμένο από τη μοίρα να εξουσιάσει την Ασία. Ο δεσμός ήταν φτιαγμένος από φλούδα κρανιάς και δεν φαινόταν ούτε αρχή ούτε τέλος. Ο Αλέξανδρος επειδή αδυνατούσε να βρει την λύση του δεσμού, αλλά δεν ήθελε να τον αφήσει άλυτο, γιατί φοβόταν μήπως αυτό προκαλέσει αναταραχή (εξέγερση) στο πλήθος, αφού το χτύπησε με το ξίφος, το έκοψε και είπε ότι λύθηκε. Απομακρύνθηκε λοιπόν από την άμαξα ο ίδιος και οι σύντροφοι του με την ιδέα ότι ο χρησμός για τη λύση του δεσμού είχε εκπληρωθεί. Και πράγματι εκείνη τη νύχτα βροντές και λάμψη από τον ουρανό έδωσαν σημείο επιδοκίμασίας. Και γι' αυτό τον λόγο ο Αλέξανδρος προσέφερε θυσίες την επόμενη μέρα στους θεούς που του φανέρωσαν τα σημάδια και τον τρόπο λύσης του δεσμού.

2. Λεξιλογικός πίνακας: ζεύγνυμι (δένω μαζί με κάτι άλλο, ζευγαρώνω)

αρχαία ελληνική	αρχαία / νέα ελληνική	νέα ελληνική
διαζεύγνυμι (διαχωρίζω)	ζευγος (ζευγάρι βοδιών, κάθε ζευγάρι)	ζέψιμο (η πράξη του ζεύω)
ζυγόδεσμον (δεσμός του ζυγού)	ζευγάριον (μικρό ζεύγος βοδιών)	ζευγαρωτός (αυτός που έχει ζευγαρώσει)
ζευγοτρόφος (αυτός που τρέφει ζευγάρι ζώων)	ζευκτός (συνδεδεμένος κατά ζεύγη)	ζύγι (ζύγισμα)
σύζυξ (έγγαμος, συζευγμένος)	ζυγόν (ζυγός άμαξας)	διαζευκτήριο (το σχετικό με το διαζύγιο)
αζυξ (άγαμος)	διάζευξις (διαχωρισμός)	διαζύγιο (νόμιμη διάλυση γάμου)
	σύζευξις (ένωση)	
	ομόζυξ (αυτός που βρίσκεται κάτω από τον ίδιο ζυγό μαζί με άλλον)	

3. Παραγωγή ουσιαστικών από ρήματα:

- ❖ Παράγωγα ουσιαστικά που δηλώνουν όργανο ή μέσο

Παραγωγικές καταλήξεις

-τρον ή -θρον	-ις
-τρα ή -θρα	
-τήρ	
-τηρία	
-τήριον	
-ανον	
-άνη	
-όνη	

- ❖ Παράγωγα ουσιαστικά που δηλώνου τόπο

Παραγωγικές καταλήξεις

-τήριον
-τρα
-τρον
-θρον

4. Η αύξηση:

- δηλώνει το παρελθόν
- μπαίνει στην οριστική ιστορικών χρόνων (παρατατικό, αόριστο)
- μπαίνει στην αρχή του θέματος
- μπαίνει στα σύνθετα ρήματα με α συνθετικό πρόθεση, μετά την πρόθεση (εσωτερική αύξηση)

Είδη αύξησης:

συλλαβική	Χρονική
Ένα ε στην αρχή του θέματος για όσα ρήματα αρχίζουν από σύμφωνο.	έκταση του αρχικού βραχύχρονου φωνήεντος σε μακρόχρονο για όσα ρήματα αρχίζουν από φωνήεν.

Χρονική αύξηση:

βραχύχρονα	μακρόχρονα
α	η
ε	η
ο	ω
αι,ει	η (με υπογεγραμμένη)
οι	ω (με υπογεγραμμένη)
αυ,ευ	ηυ
ι,υ	ι,υ

5. Οριστική παρατατικού ρήματος ειμί:

ἦ και ἦν	ήμουν
ἦσθα	ήσουν
ἦν	ήταν
ἦμεν	ήμαστε
ἦτε	ήσαστε
ἦσαν	ήταν

6. Οριστική παρατατικού και αορίστου ενεργητικής φωνής βαρύτονων ρημάτων:

- σχηματισμός οριστικής παρατατικού

αύξηση	θέμα (του ενεστώτα)	κατάληξη

- καταλήξεις οριστικής παρατατικού

-ον
-ες
-ε
-ομεν
-ετε
-ον

- σχηματισμός οριστικής αορίστου

αύξηση	θέμα	χρονικός χαρακτήρας (σ)	κατάληξη

- καταλήξεις οριστικής αορίστου

-σα
-σας
-σεν
-σαμεν
-σατε
-σαν

Παρατηρήσεις στον αόριστο: Όταν τα ρήματα στον ενεστώτα πριν από την κατάληξη έχουν:

- π, β, φ και σ τότε στον αόριστο πριν από την κατάληξη έχουν ψ
 - κ, γ, χ (ττ, σσ) και σ τότε στον αόριστο πριν από την κατάληξη έχουν ξ
 - τ, δ, θ (ζ) και σ τότε στον αόριστο πριν από την κατάληξη έχουν σ.
- Καλό διάβασμα! Πετσιτή Νίκη

